

Philippe Muray

Lääkäri vastoin tahtoani

Tuo mies on vaarallinen. Hän on kiinnostunut terveydestäni. Olin jo pannut hänet merkille televisiossa, ja tiesin kyllä, että terveysministeri oli pannut hänet terroritoimiin. Tiesin, ettei mikään enää estäisi tuota ennaltaehkäisyartion

pomoa työntämästä nenäänsä yksityisiin paheisiin yhteisen hyvän nimissä. Tarkkailin häntä. On aina kiehtovaa katsella, miten uusi utopia syntyy, nähdä, miten se kasvaa ja komistuu ammuskellen samalla kiivaasti vihollisiaan. Ne tunnetaan hyvin, vaikka ne ovatkin abstraktimpia kuin entisaikojen viholliset: nyt uhkaavat alkoholismi, tupakointi, rasvat, liian nopeasti liikkuvat autot ja muut sellaiset. Mutta nyt tuo maailman pelastaja, tuo uusmoraaliprikaatin pääkomisario, tuo Ambroise Parén sairaalan anatomopatologian ylilääkäri, tuo yhdellä tai sadalla sanalla sanottuna tohtori Got, julkaisee kirjan. Tuo lääketieteen hyvä haltija on kirjoittanut kirjan, ja se onkin todellinen ilkeän noidan breviaario. Paksun punaisen tiiliskiven kannessa on hänen valokuvansa; näistä neljästä-sadastaviidestäkymmenestä sivusta voi hyvinkin tulla Hygienistisen internationaalin peruskirja. Jo kirjan nimi puhkuu filantrooppista kannibalismia ja seonnutta kuolemanviettiä: *Terveys!*

Jules Romainsin näytelmän *Knock*² alussa on lyhyt dialogi, jota olen aina hämmästellyt. Knock menee tapaamaan tohtori Parpalaidia, jolta hän on juuri ostanut vastaanottohuoneen, ja kysyy tältä tietoja Saint-Mauricen asukkaista: Onko

heillä rahaa? Ovatko naiset hurskaita? Esiintyykö ”vakavia paheita”? ”Millaisia paheita?” kysyy Parpalaid. Knock vastaa: ”Oopiumia, kokaiinia, mustia messuja, sodomiaa, poliittisia vakauksia.” Parpalaid vastaa, ettei mitään tällaista käytännöllisesti katsoen edes tunneta Saint-Mauricessa. Niinpä Knock voi tehdä johtopäätöksenä:

”Lääketieteen aikakausi voi alkaa.”

Lääketieteen aikakausi, siis maailman vanhuus.

Siis historian vaihe, jossa terveys korvaa kaikki muut touhut, intohimot ja harrastukset.

Ei ole sattumaa, että jos tilastoihin on uskominen, kahdenkymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana lääkkeiden ”kysyntä” on kasvanut koko ajan, vaikka aivan sen kintereillä tuleekin ”kulttuurin kysyntä”. Juuri niin. Olemme saapuneet perille. AIDS ja ideologioiden kuolema ovat tehneet esityön. Gotin aikakausi voi alkaa.

Ja se mies on vaarallinen. Hän on kiinnostunut hengissäpysymisestääni ja kutsuu olemassaoloani ”elämäkäyttäytymiseksi”. Molièren lääkärit ilmaisivat ajatuksensa myöhäislatinaksi; kelpo tohtori Got puolestaan kirjoittaa aikakaudellemme sopivaa synteettisen hartsin uuskieltä. Knock on saanut avukseen ylipainehappihoidon, eliminsiirrot, tietokoneet, lääketieteelliset informaatiokeskukset, tietokantojen medikalisointi-ohjelman, solututkimuksen ja muut nykypuheen siivottomuudet. Niin, se mies on pelottava: hän ei tahdo kieltää mitään, vaan kaiken. Inhimillisen olemassaolon luihun parantajan tapaan hän vaatii kieltämään kaiken, sillä kaikki vaikuttaa kaikkiin,

”Hygienismi on vuoden 2007 kollektiivinen uskonto.”

eritoten ”nuoriin”. Voi! *Nuoriin!* Kukapa kykenisi koskaan mittaamaan, miten nuoriin vaikuttaa iskulause ”Yöpaitani yhdestä oluesta”, jonka tämä levottomuutta herättävä lääkäri vastoin tahtoani muistaa nähneensä – ja nyt lainaan – ”liitettynä haluttavaan naiseen, joka on valmis riisumaan vaatteensa”? Se mies on vaarallinen: Kun hän huomaa haluttavan naisen, joka on valmis riisuuntumaan alastomaksi, hän alkaa miettiä, miten nainen vaikuttaa nuoriin, sen sijaan, että alkaisi harkita naisen nussimista.

Se mies on hirvittävä. Tietenkin hän varoo käyttämästä sanaa ”vapaus” yksikössä, sillä vapauden voitto olisi kaikilla mahdollisilla tavoilla hänen elämäntehtävänsä vastakohta, ja puhuu ”vapauksista” monikossa. Niiden avulla hän voi vaikuttaa (kohtuullisesti) ”elämäkäyttäytymiseeni” (minkä minä sille voin, että hän puhuu näin?). Se mies on kammottava. Hän teeskentelee taistelevansa olut- ja tupakkamerkkien lobbareita ja mainoksia vastaan, mutta koska en saata ajatella hänen olevan niin typerä, että hän kuvittelisi mainosten vaikuttavan moisissa asioissa lainkaan, minun on pakko päätellä, että tuon luulotellun kamppailun taakse piiloutuu unelma kieltää ei oluen tai tupakan mainostaminen, vaan olut ja tupakka itse.

Ja se olisi vasta alkua.

Se mies on onneton. Hän tietää kulkevansa kaitaa polkua, eikä hän oikeastaan voi enää esittää sellaisia moraalisaarnoja kuin tahtoisi. On sentään AIDS, joka vihdoinkin on velvoittanut yhteiskunnan hänen sanojensa mukaan ”puhumaan vakavasti seksuaalisuudesta” (ja seksuaalisuutta ihmiset ovat aina kammonneet, lisää tämä surullinen herrasmies, joka itse ilmeisesti ei ole kammonnut seksuaalisuutta). Vahinko vain, että ihmisolennot ovat kovin vilpillisiä; nuo ”kovin moninaiset profilit”, jotka hän havaitsee yhtä aikaa tai peräkkäin ”samasta yksilöstä”, häiritsevät häntä. Eikö yhteiskunta olekin toistaiseksi siestänyt paradokseja, ristiriitoja ja monimielisyyksiä aivan liikaa? Tietysti tällä miehellä on pieniä iloja (”minusta on miellyttävää olla mukana tehostamassa sääntöjen soveltamista käytäntöön”) sekä ihanne, joka ei ole lainkaan vaatimaton (”saada yhteiskunta kehittymään ajatuksiani vastaavaan suuntaan”). Mutta hän tuntee velvollisuutensa, ja joskus nuo velvollisuudet pakottavat hänet akrobatiaan, joka tuntuu varmasti piinalliselta.

Esimerkki: ”Sopii toivoa, ettei vapaus ole yksisuuntainen tie. Jos enemmistö kokee sen velvollisuudekseen, sosiaalisesti normaaleina pidettyjä asenteita tulisi suosia, kunhan vain yksilöllisiä valintoja kunnioitetaan” (tämän hän sanoo jaariteltuaan pitkään AIDSista sekä homoseksuaaleista, taiteilijoista ja filosofiista, jotka ovat ”seikkailijoita” ja tutkivat kaikkia ”suuntia” ja kolhivat itsensä ”kaikkiin muureihin ja kaikkiin kattoihin”).

Se mies on vaarallinen. Hän ei siedä nautintoja, sillä hän pitää niitä vaaroina (”julkisen

terveyden intressien vastaisina toimina”). Se mies on vaarallinen. Kun sytytän röökin, hän alkaa puhua ”farmakologisesta nikotiiniriippuvuudestaani”. Se mies on vaarallinen. Hän on päättänyt asettaa ryhmän edut yksilön etuja vastaan. Hygienismi on vuoden 2000 kollektiivinen uskonto (”itse kunkin etuja”, napisee osuvaniminen herra Got, ”on käsiteltävä kollektiivisella tasolla”). Se mies on vaarallinen. Hän unelmoi uustribalistisesta ”sosiaalisesta ympäristöstä”, joka pystyy neutralisoimaan yksilöitä uhkaavat vaarat. Se mies on vaarallinen. Hänen tekstinsä on kuin paimenrunoa: ”Lähtekääpä kävelyllä yhteen Mzabin kaupungeista, esimerkiksi Béni-Izgueniin, jota muurit ja ikivanhat tavat pitelevät sylissään. Uskonto pitää ryhmän tiukasti yhdessä, ja ryhmä pitää huolta siitä, että itse kutakin valvotaan. Sääntöjen rikkomiseen ei juuri jää mahdollisuutta: ei alkoholia, ei alkoholismia.”

Historian lopun jälkeisten yhteisöjen *vähärasvaisessa* nykyajassa yksilön nautinto katoaa väistämättä, koska se on aina vaaraksi yhteisön kokonaisuudelle. Globaalin ei pian tarvitse enää edes esittää perustelua sille, miksi se murskaa paikallisen. Kaikki ”yksityinen” työnnetään syrjään. Kaiken lisäksi Got esittää ohjelmansa ”vasemistolaisessa” kaavussa (hän pahoittelee sitä, että ennaltaehkäiseminen on nykyisin elitismia; ainoastaan pienen pieni etuoikeutettujen ryhmä suojelee itseään, kun muut yhä vain rypevät tupakassa ja alkoholissa tai yrittävät tappaa itsensä ärjyvillä autoilla; kelloon on saatava toinen ääni!). Yleismaailmallisesta, tasa-arvoisesta ennaltaehkäisemisestä on tulossa näköalattoman maailman uusi, ohittamaton näköala.

i Got! *Mein* Got! Hyvinvoinnin eli kiistattomana ruumiillistuneen yhteisen hyvän terroristimarionetti! Varovainen suunnittelija, joka pyrkii muuttamaan

ihmiset terveiksi ja tottelevaisiksi eläimiksi, jotta he olisivat Terveiden alamaisia samalla tavoin kuin he jo kerran olivat Valtion alamaisia, mutta joka kiistää olevansa millään tavalla ”kieltojen kannalla” (ikään kuin moinen ajatus olisi edes koskaan voinut nousta kenenkään mieleen!). Got! Got! Yhteisen edun torvensoittaja, joka on muuttunut Mystiseksi

ruumiiksi! Got! ”Passiivisen tupakoinnin” uskonkappaleen sokaiseva soihdunkantaja, jonka ansiosta ”toisen haittaamisen” ajatus kirjataan ihmisoikeuksien julistukseen (”vapaus on vapautta tehdä kaikkea sellaista, mikä ei haittaa ketään muuta”)! Näyttäydyt nyt koko suuruudessasi! Oi Got! Got! Got! Näet jo valon! Kaikki on lopussa! Teräksisen otteesi aikakausi alkaa! Olet voittanut!³

Suomentanut Tapani Kilpeläinen

(alun perin ”Le médecin malgré moi”,
L'Idiot international, no. 78, 1992)

Suomentajan huomautukset

Philippe Muray (1945–2006) oli ranskalainen kirjailija ja yhteiskuntakriitikko, jonka tärkeimpiin teoksiin kuuluvat *Céline* (1981), *Le XIXe siècle à travers les âges* (1984) ja *L'Empire du bien* (1991).

1. Claude Got, *La Santé*. Flammarion, Paris 1992.
2. Jules Romains, *Knock ou le triomphe de la médecine* (1923).
3. Kun Murayn essee julkaistiin kokoelmassa *Désaccord parfait* (Gallimard, Paris 2000, 137–141), siihen sisältyi tekijän 1997 merkittävä huomautus, jonka mukaan ”terveysterrorismi on saavuttanut kauneimmat voittonsa Yhdysvalloissa.” Muray siteerasi *Le Monden* pikku-uutista, joka paljasti, ”että kuolemanvietin vastustamisessa käytetään nykyisin hyväksi myös kuolemaantuomittuja ja että se jatkuu voitokkaana aina sähkötuoliin saakka.” Utinen kuului: ”Larry Wayne White, 47 vuotta, oli todettu syylliseksi kahden vanhan naisen murhaan. Hänet teloitettiin perjantaina 27. toukokuuta Teksasin Huntsvillissä. Koska vanginvartijat sovelsivat häneen vankiloiden keuhkosityvänehkäisemisohjelmaa, he eivät sallineet Whiten polttaa viimeistä savuketta ennen kuolemaansa.” Muray lisäsi: ”White kuoli terveenä.”